

1. melléklet a 32/2019. (XII.13.) önkormányzati rendelethez

[2. melléklet a 7/2008. (III.20.) önkormányzati rendelethez]

**Lajosmizse város helyi jelentőségű természetvédelmi területeinek
és védett természeti értékeinek
természetvédelmi kezelési terve**

Tervkészítés első időpontja: 2007. december 20.

Az *első* terv időtartama: 2008-2018.

Készítette: Földházi Tünde
környezetvédelmi referens

Áttekintette: Sípos Ferenc
természetvédelmi szakreferens
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

Áttekintés időpontja: 2008. január

Felülvizsgálat:

A tervben foglaltak felülvizsgálata 2018. októberben megkezdődött. Az országos jelentőségű védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv tervdokumentációjának tartalmi követelményeiről és elkészítéséről szóló 16/2012. (VII.6.) VM utasítás mellékletében szereplő tartalmi elemek ellenőrzésre kerültek.

Felülvizsgálat befejezésének időpontja 2019. augusztus

Elvégezte: Kasnyikné Földházi Tünde
környezetvédelmi referens

A felülvizsgált kezelési tervről a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság 2019. október 16-án a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III.30.) Korm. rendelet 37.§ aa) pont szerinti természetvédelmi kezelői feladatkörében eljárva tett nyilatkozatot: „Lajosmizse Város Önkormányzat 7/2008. (III.20.) önkormányzati rendeletének 2. mellékletében szereplő helyi jelentőségű természetvédelmi területek és védett természeti értékek természetvédelmi kezelési tervében szereplő célkitűzések, stratégiák és előírások álláspontunk szerint összhangban vannak a tervezési terület természeti állapotával és a megkeresésben ismertetett, tervezett fejlesztésekkel is.”

1. ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓK

1. 1. Összefoglaló adatok

A tervezési terület azonosító adatai

a) Lajosmizse Város helyi jelentőségű természetvédelmi területei:

- Iskola-tó és környéke 708/5 hrsz.
- Füzes-tó (Horgász-tó) és környéke 0269/30 hrsz.
- Központi park és növényzete 22/2 hrsz.

b) Lajosmizse Város helyi jelentőségű természetvédelmi értékei:

- Köztemető vadgesztenyefa sorai 1686/2 hrsz.
- 1 darab kocsányos tölgy 0470/8 hrsz.
- 1 darab vadkörtefa 0331/11 hrsz.
- 5-ös főút mentén lévő platánfák és vadgesztenyefák 141 darab 2505 hrsz.
- 1 darab vadkörtefa 0736/20 hrsz.
- 1 darab vadkörtefa 0426/5 hrsz.
- Tarnai utca platánfasor 42 darab platánfa 2063 hrsz.

c) Törzskönyvi szám:

Törzskönyvi adatok:

Név: Lajosmizsei Füzes-tó és környéke

Törzskönyvi szám: 12/319/TT/08

Megye: Bács-Kiskun

Település: Lajosmizse

Védettségi szint: helyi jelentőségű

Védelmi kategória: TT

Kiterjedése: 8,46 hektár

Ebből fokozottan védett: 0 hektár

Hatályba lépés éve: 2008

Név: Lajosmizsei Iskola-tó és környéke

Törzskönyvi szám: 12/318/TT/08

Megye: Bács-Kiskun

Település: Lajosmizse

Védettségi szint: helyi jelentőségű

Védelmi kategória: TT

Kiterjedése: 7,55 hektár

Ebből fokozottan védett: 0 hektár

Hatályba lépés éve: 2008

Név: Lajosmizsei kocsányos tölgy

Törzskönyvi szám: 12/320/TE/08

Megye: Bács-Kiskun

Település: Lajosmizse

Védettségi szint: helyi jelentőségű

Védelmi kategória: TE

Kiterjedése: 0 hektár

Ebből fokozottan védett: 0 hektár

Hatályba lépés éve: 2008

Név: Lajosmizsei Központi park és növényzete

Törzskönyvi szám: 12/323/TE/08

Megye: Bács-Kiskun

Település: Lajosmizse

Védettségi szint: helyi jelentőségű

Védelmi kategória: TE

Kiterjedése: 1,3 hektár

Ebből fokozottan védett: 0 hektár

Hatályba lépés éve: 2008

Név: Lajosmizsei Köztemető és vadgesztenye fasorai

Törzskönyvi szám: 12/324/TE/08

Megye: Bács-Kiskun

Település: Lajosmizse

Védettségi szint: helyi jelentőségű

Védelmi kategória: TE

Kiterjedése: 6,1 hektár

Ebből fokozottan védett: 0 hektár

Hatályba lépés éve: 2008

Név: Lajosmizsei-platán- és vadgesztenyefák az 5. sz. főút mellett (121 egyed)

Törzskönyvi szám: 12/324/TE/08

Megye: Bács-Kiskun

Település: Lajosmizse

Védettségi szint: helyi jelentőségű

Védelmi kategória: TE

Kiterjedése: 6,1 hektár

Ebből fokozottan védett: 0 hektár

Hatályba lépés éve: 2008

Név: Lajosmizsei Tarnai utca platánfasora

Törzskönyvi szám: 12/327/TE/08

Megye: Bács-Kiskun
Település: Lajosmizse
Védettségi szint: helyi jelentőségű
Védelmi kategória: TE
Kiterjedése: 0 hektár
Ebből fokozottan védett: 0 hektár
Hatályba lépés éve: 2008

Név: Lajosmizsei-vadkörtefa I.
Törzskönyvi szám: 12/321/TE/08
Megye: Bács-Kiskun
Település: Lajosmizse
Védettségi szint: helyi jelentőségű
Védelmi kategória: TE
Kiterjedése: 0 hektár
Ebből fokozottan védett: 0 hektár
Hatályba lépés éve: 2008

Név: Lajosmizsei-vadkörtefa II.
Törzskönyvi szám: 12/325/TE/08
Megye: Bács-Kiskun
Település: Lajosmizse
Védettségi szint: helyi jelentőségű
Védelmi kategória: TE
Kiterjedése: 0 hektár
Ebből fokozottan védett: 0 hektár

Név: Lajosmizsei-vadkörtefa III.
Törzskönyvi szám: 12/326/TE/08
Megye: Bács-Kiskun
Település: Lajosmizse
Védettségi szint: helyi jelentőségű
Védelmi kategória: TE
Kiterjedése: 0 hektár
Ebből fokozottan védett: 0 hektár
Hatályba lépés éve: 2008

d) Védetté nyilvánító rendelet száma: 7/2008. (III.20.) ÖR.

e) Nemzetközi kijelölés: nincs

f) A terület kiterjedése: 17, 3224 ha (ebből Iskola-tó és környéke 7, 5508 ha , Füzes-tó (Horgász-tó) és környéke 8, 4623 ha , Központi park és növényzete 1, 3093 ha , valamint az egyedi értékként védett faegyedek

g) ebből fokozottan védelemre javasolt: - ha

h) Megye: Bács-Kiskun

i) Érintett település: Lajosmizse

j) Illetékes természetvédelmi hatóság: Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség Bajai Kirendeltsége (6500 Baja, Bajcsy-Zs. u. 10. Tel.: 79/521-960)
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály (6000 Kecskemét, Bajcsy-Zs. krt. 2.)

k) Védelemre tervezett természeti terület esetében a működési területe szerint érintett nemzeti park igazgatóság: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

k) Természetvédelmi kezelő: **kezelésért felelős szerv:** Lajosmizse Város Önkormányzata

1. 2. A terület rendeltetése

A védetté nyilvánítás célja, hogy megőrzésre kerüljenek a település területén található, egyedi értéket képviselő idős, illetve jelentős esztétikai értéket képviselő fák, valamint az Iskola-tó és környéke, Füzes-tó (Horgász-tó) és környéke, Központi park és növényzete természetes élővilága.

Nyújtson lehetőséget a tudományos célú ismeretterjesztésnek, kutatásnak. Szolgáltasson bemutatóhelyként a szervezett és az önálló természetismeret szerzésnek, a tudatos környezeti nevelésnek.

A területek helyi jelentőségű természetvédelmi oltalom alá helyezését Lajosmizse Város Önkormányzatának Képviselő-testülete kezdeményezte, jelen kezelési terv a védetté nyilvánításhoz kapcsolódóan készült el.

1. 3. A terület elhelyezkedése

A természetvédelmi oltalom alatt álló terület közigazgatásilag a Bács-Kiskun Megyei Lajosmizse városhoz tartozik. A terület magába foglalja az Iskola-tó és környéke, Füzes-tó (Horgász-tó) és környéke, Központi park és növényzete, valamint egyedi értékként a természetvédelmi oltalomra kijelölt faegyedek élőhelyét.

1. 4. Tulajdonosi-, birtokviszonyok, használati jogok

Az Iskola-tó és környéke, Füzes-tó (Horgász-tó) és környéke, Központi park és növényzete védett természeti területek, Köztemető vadgesztenyefa sorai, 5-ös főút mentén lévő platánfák és vadgesztenyefák élőhelyén Lajosmizse Város Önkormányzatát illeti meg a tulajdonjog. A kocsányos tölgy és vadrőzsfák magántulajdonban vannak.

A védett természeti terület elvi kiterjedése és a ténylegesen oltalom alatt álló objektumok kiterjedése között eltérés mutatkozik. Ennek oka, hogy az egyedi értékként védelem alá kerülő faegyedek esetében az érintett ingatlan teljes területét lehetne szerepeltetni, ami szakmai szempontból indokolatlan.

A védelem alá vont területek és értékek megóvásáról, fenntartásáról, helyreállításáról, környezettudatos használatáról (kezelési feladatok) az önkormányzat gondoskodik. E feladat ellátásával:

- az önkormányzat tulajdonában álló területeken a terület mindenkori kezelőjét, ennek hiányában a tényleges használgóját,
- egyéb területeken a terület mindenkori tulajdonosát, vagyongkezelőjét vagy használgóját is megbízhatja.

A kezeléshez az önkormányzat szakmai segítséget vehet igénybe, speciális feladatok esetében külső, szakirányú szakemberek bevonására is sor kerülhet.

A tervben rögzített feladatok megvalósítása Lajosmizse Város Önkormányzatának feladata. A kezelési feladatok ellátására rendelkezésre áll a szükséges infrastruktúra.

1. 5. Település bemutatása

Környezete sajátos. A település a Duna-Tisza közén, a kiskunsági tájegységen a Dél-alföldi régióhoz tartozó Bács-Kiskun megyében, a kecskeméti kistérségben helyezkedik el, Kecskeméttől É-Ny-ra 15 km-re. A Kistérség települései egymáshoz közel, - Lajosmizse pedig az országos főközlekedési úthálózat mellett fekszik. Lajosmizse a térség 11,1 %-át foglalja el, melyen a térség lakosságának 6,6 %-a él. A népsűrűség alacsony az országos adatokhoz képest. 70 fő/km². (országos átlag 108 fő/km²)

A városközpontban és közvetlen környezetében az idők folyamán – sajátos zártosú és félzártosú épületekből álló – kisvárosi karakterű beépítés alakult ki.

KÖRNYEZETI JELLEMZŐK

1. 5. 1. DOMBORZAT

A település a Duna-Tisza közén, a homokhátság északi részén, a Kiskunság tájegységen helyezkedik el. Területe a Duna és a Tisza felé is lejt. A rendkívül tagolt felszínű táj alapvetően síkvidéki. Az Alföldre jellemző egysíkúságot ma is észlelhető, a tájra a szabályosan ÉNY-DK-i irányban hosszanti, enyhe mélyedések- szélbarázdák- törnek meg, amelyekhez gyakran a kifűjt homokból képződött homokdűnák is kapcsolódnak. A megnyúlt, ovális alaprajzú buckák a szélbarázdáktól függetlenül is előfordulnak. Eredeti magasságuk 15-20 m, hosszúságuk 100-200 m között változik. A mélyedésekben párhuzamos csatornák futnak: a Nyikos, a Kígyós, a Kürti-Lapos, a Talfái, az Alpár-Nyárlőrinci csatornák, illetve a később megépített belvízelvezető XX/e, XX/d, XX/d-1 mesterséges csatornák.

A Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Kutatóintézetének besorolása alapján a város területe a Kiskunsági-löszöshát és Kiskunsági homokhát kistáj nevű területen helyezkedik el. A kistáj szélhordta homokkal fedett hordalékkúp-síkság. Horizontálisan a felszín igen gyengén szabdal. Legjellemzőbb formák a majdnem párhuzamos elhelyezkedésű

buckacsoportok. A buckafelszínek közé alacsony fekvésű, tágas, szikes laposok ékelődnek. A homokbuckákat 1,5 m vastag löszös lepel fedi.

A ligetes-erdős tájon futóhomok, buckák, időnként mocsarakkal és tavakkal kitöltött mélyedések, tágas szikes-jellegű laposok váltakoztak.

1. 5. 2. FÖLDTANI ADOTTSÁGOK

A korábban kialakult dunai kavics-, homok- és iszaprétegekre a szél által mozgatott homok és lösz települt. A nedvesebb időszakokban ezeken a felszíneken megindult a talajképződés, réti és mezőségi talajok keletkeztek. Ezeket a talajszinteket később futóhomok temette be. A dunai lehordási területéről származó futóhomok agyag-és nehézasvány tartalma kicsi, karbonátokban viszont gazdag. A homokos üledék a szélszállítás miatt jól osztályozott, ami lassítja a talajosodás folyamatát. A homok sérülékenysége miatt többszintű talajszelvény itt nem alakulhatott ki. A genetikus talajtípusok közül általában a lösz a talajképző közet. Összefüggő futóhomok-takaró nem alakult ki, a futóhomok mellett a humuszos homok, a rétisedő homok és a szikes terméketlen homok is gyakori. A buckák között rossz lefolyású hosszanti elgátolt mélyedések találhatók, ezekben számos helyen mészszipos kiválás képződött. A szél által létrehozott homokdombsorok között húzódó völgyekben szikes tavak, apró erek helyezkednek el, a néhány „patak völgy” mellett. A vízzáró meszes üledék a helyi mélyedésekben időszakos tavak képződését eredményezi. Az éghajlati vízhiány miatt a tavakból a víz a nyár közepére elpárolog. A löszös területeken a mezőségi – csernozjom- talajok típusai és változatai, a mélyben sós réti csernozjom és a réti csernozjom alkotnak nagyobb foltokat. A nedves területeken a lápos réti talajok jellemzők. A homoktalajok vázta talajok, talajképző folyamataik mérsékeltek, humusztartalmuk csekély, mésztartalmuk magas, fizikai minőség szerint finom homokok. E talaj szántóterületként és erdősítésre is használható.

Összességében a lajosmizsei talajok - vízjárta és szikes laposokat kivéve - mezőgazdasági hasznosításra alkalmasak. A nagyüzemi mezőgazdasági művelés mellett az intenzív művelést igénylő kultúrák- zöldségfélék, szőlő megtalálható. Azokon a kisebb foltokon, ahol nem gazdaságos a szántóföldi művelés gyümölcsstermesztés folyik.

1. 5. 3. ÉGHAJLAT

A település éghajlati viszonyaiban az Alföldre jellemző sajátosságok nyilvánulnak meg. Mérsékelt meleg-száraz éghajlattal jellemezhető. Az ország egyik legnapfényesebb területe ez, mivel az évi napsütéses órák száma eléri a 2100 órát. A nyári évnegyedben 840 óra napsütés, a téli évnegyedben 200-210 óra körüli várható. Az évi középhőmérséklet 10,2-10,4 °C. A csapadék évi átlaga 540-560 mm között van. A hótakarós napok száma nem éri el a 30 napot, az átlagos maximális hóvastagság 19 cm. A terület ariditási indexe, 1,26-1,30 között változik. A szélirány leggyakrabban ÉNY-i, de jelentős a D-i irány is. Az átlagos szélesebesség 2,5-3,0 m/s közötti. A viszonylag alacsony légnyomás miatt gyakoriak a viharos erejű szelek, amelyek a kitett homoktalajban jelentős deflációs kárt okoznak.

1. 5. 4. VÍZRAJZ

A területet több, a Tisza felé tartó vízfolyás keresztezi. A legészakibb közülük az Alpár-Nyárlőrinci-csatorna (41 km, 271 m²). A mélyedésekben számos időszakos állóvíz keletkezett. A természetes tavak száma 6 db, 38, 245 ha felszínnel. **A hét (Pozsár halastó, Füzes-tó, Iskola-tó, Szászpa, Koli horgásztó (Haldorádó), Dúszéke (Fish Aréna horgásztó) és a Sípós**

horgásztó) mesterséges tározó 440 ha területű. A kistáj tengerszint feletti átlagmagasság 135,9 m, magassága az 139,5 és 132,3 m tszf. között változik. Egy km²-en belül az átlagos szintkülönbség nem haladja meg a 4m-t. A talajvíz mélysége 2-4 m között ingadozik. Mennyisége nem jelentős. Kémiai jellege nagyrészt kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménysége 15-25 nk° közötti, de helyenként még a 45 nk°-t is meghaladhatja. A szulfáttartalom 60-300 mg/l között ingadozik. Mezőgazdasági területeken gyakran okoz problémát a Duna-Tisza közti hátság területén tapasztalható talajvízszint süllyedés. Az 1972-1992 közötti összefüggő aszályos periódus következményeként keletkezett felszín alatti vízháztartási problémák a térséget is jellemzi.

1. 5. 5. TÁJ

A lakóterületet erdők, szántó-és más növénykultúrával megkötött mezőgazdasági területek, gyepek és ültetvények veszik körül.

A táj arculatát három tájtípus határozza meg:

- Félig kötött buckás homokvidék, nagyrészt telepített erdőkkel és homokpuszta-rét maradványokkal.
- Mészlepedékes csernozjomos homoksíkság, kertészeti és szántóföldi hasznosítással.
- Buckaközi medencék és csatornák közötti mélyterületek, lápos rétekkel, szikes legelőkkel, a lefolyástalan területeken megjelenő állóvizekkel.

A **száraz homoki területek** jelentős részét mesterséges erdősítések, vagy gyümölcstelepítések borítják. Flórájuk természetes elemekben nagyon szegény, sok esetben teljesen hiányzik, csak ruderalis, gyom jellegű fajok fordulnak elő.

A legerősebben tagolt felszínű **homokbuckás területek** kimaradtak az erdősítési programból, így itt találhatóak a botanikai szempontból legértékesebb természeti területek. E területekre a nyílt homokpusztai gyepek, a zárt szárazgyepek és a mozaikos megjelenésű galagonyás nyárasok, borókás nyárasok jellemzik. E növénytársulásban egyben a homokbuckák benövényszeresedési folyamata is, amelynek minden fázisa tanulmányozható a területen.

A térség homoki területein kívül másik jellegzetes adottságú felületét az **időszakos, vagy állandó vízállásos mélyfekvésű területek** alkotják. Ezek általában a belvízelvezető csatornákat kísérik, és nagyrészt rét-, legelő-, kaszálóterületek. Az előforduló nyílt vízfelületek a hínárasok, a nádasok és zombékosok, a kiszáradó láprétek, a kisebb felületű szikes rétek. A növénytársulásoknak ez a sorrendje – csakúgy mint a homokbuckák esetén – egy növényesedési, vagy inkább a talajvízszint csökkenésével együttjáró „szárazodási” folyamat állomásai is.

Gazdasági, társadalmi változások eredményeként a nagytáblás gazdálkodás mellett egy igen tagolt tulajdoni rendszerű, mégis lényegében monokultúrás (zöldség-gyümölcs) műveléssel jellemezhető mezőgazdasági-erdőgazdálkodási tájhasználat jött létre, amelyben a táj eredeti karaktere eltűnőfélben van.

1. 5. 6. NÖVÉNYZET

Jellemző flóra:

FÁK: kocsányos tölgy, fehér nyár, mezei szil, közönséges boróka.

LÁGYSZÁRÚAK: magyar csenkesz, rákosi csenkesz, fehér tippán, közönséges mézpázsit, báránypirosító, naprózsa.

2. A HELYI VÉDELEMRE KIJELÖLT TERÜLETEK ÉS ÉRTÉKEK

2. 1. Környezeti jellemzők, Flóra, Fauna

A helyi védelemre kijelölt területek és egyedi értékek környezete rendezett, karbantartott, kedvezőtlen környezeti hatásnak kevésbé kitétek. A természeti oltalomra javasolt területeken meghatározó szerepe van a fás vegetációnak. Az egyedi értéként megjelenő fák [Kocsányos tölgy (*Quercus robur*), Vadkörte (*Pyrus Pyraea*), Vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*)] mellett a Központi parkot és az Iskola-tó környékét is borítja kisebb faállomány, melyben megtalálható a Közönséges platán (*Platanus acerifolia*), Fehér nyár (*Populus alba*), Magas kőris (*Fraxinus excelsior*), Mezei juhar (*Acer campestre*), Ezüst hárs (*Tilia tomentosa*), fűzfa. Kiemelendő lágyszárú növények, melyek fenti természetvédelmi területeken jellemzőek, a nád (*Phragmites communis*), apró békalencse (*Lemna minor*), réti boglárka (*Ranunculus acer*), közönséges cickafark (*Achillea millefolium*), pongyola pitypang (*Taraxacum officinale*).

A védett területen természetvédelmi oltalomra érdemes növények szórványosan, kis egyedszámban fordulnak elő. A védelem alá kerülő területek egyes részein jellemző a gyomfajok jelenléte. Közülük a természetvédelmi szempontból meghatározó invázió fajok jelenléte nem jelentős. A zöldfelületek rendszeres karbantartása nem engedi ezeknek a fajoknak a felszaporodását, így hosszabb távon sem jelentkezhetnek kedvezőtlen változások.

A természetvédelmi oltalom alá kerülő Iskola-tó-, valamint Füzes-tó (Horgásztó) és környéke egyik kiemelt természetvédelmi értékét az itt előforduló fauna tagjai képezik, így a kezelési terv szempontjából meghatározó fontossággal bírnak. A kezelési terv elkészítésének időpontjáig nem készült az állatokról átfogó állapotfelmérés. A területeket részletesen nem vizsgálták, csak az ismert fajok kerülnek felsorolásra:

- Gerinctelenek

éti csiga (*Helix pomatia*), imádkozó sáska (*Mantis religiosa*), fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*), nappali pávaszem (*Inachis io*), óriás csíbor (*Hidrous piceus*)

- Halak

A Füzes-tó kedvelt horgász hely, számos telepített halfajjal. Halállománya értékes, kiemelten megfelelő élőhelyet biztosít.

tükröpony, ezüstkárász, csuka, amúr, szürkeharcsa, afrikai harcsa, aranykárász

-Kétéltűek

kecskebéka (*Rana esculenta*), levelibéka (*Hyla arborea*), zöld varangy (*Bufo viridis*)

A vizes élőhely a kétéltűek számára szaporodó és táplálkozási helyül szolgál.

-Hüllők

A vizes élőhely megfelelő életfeltételeket biztosít több gyíkfajnak. Ezek pontos állománya nem ismert.

fürge gyík (*Lacerta agilis*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), vízisikló (*Natrix natrix*)

-Madarak

A természetvédelmi oltalom alá kerülő területek egyik legjelentősebb természetvédelmi értékeit az itt fészkelő, táplálkozó madárállomány adja. Ornitológiai kutatások hiányában az előforduló fajokról nincs pontos kép.

tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), szürke gém (*Ardea cinerea*), énekes rigó (*Turdus philomelos*), fekete rigó (*Turdus merula*), kis poszáta (*Sylvia curruca*), vadvacka (*Anas platyrhynchos*), bütykös hattyú (*Cygnus olor*).

-Emlősök

A területek emlős állományáról elmondható, hogy mind fajokban, mind állományokban a városi jellegnek köszönhetően viszonylag szegényes. Jelenleg nem áll rendelkezésre felmérés az egyes fajok állománynagyságáról.

sün (*Erinaceus concolor*), közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Az egyedi értéként megnevezett kocsányos tölgyeken megjelenhet a mókus (*Sciurus vulgaris*).

2. 2. Gazdasági, társadalmi, kulturális jellemzők

A védett területeken belül erdőgazdálkodási-, vadgazdálkodási tevékenység nincs, mezőgazdálkodás szerepet nem játszik, a Füzes-tó esetében halászati, horgászati hasznosítás folyik. Vízgazdálkodási beavatkozások során a természetvédelmi érdekeket kell figyelembe venni.

A területek szabadon látogathatók. A Füzes-tó kedvelt horgászhely. A Központi park városkép alakító, díszjele a település központjának és pihenőhelyet biztosít. A területek nagy része, jellegükből adódóan üdülési és idegenforgalmi szempontból nem minősül kiemelt célállomáshoz. A védendő területeken kijelölt turista útvonal nincs.

Lajosmizse Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2009. május 13-i testületi ülésén 67/2009. (V. 13.) önkormányzati határozatával tulajdonosi hozzájárulást adott a Városház tér - Iskola-tó partja – Május 1. utca – Ceglédi út – 0343 hrsz-ú út – 0320 hrsz-ú út -0331/14 hrsz-ú út – Pusztatemplom nyomvonalú turistaút kijelöléséhez, valamint a 0331/13 hrsz-ú ingatlanon kialakítandó pihenőhely létesítéséhez. A pihenőhely létesítésének és üzemeltetésének teljes költsége a Járőrföld Turista Egyesületet terheli.

Idegenforgalmi célú hasznosításra alkalmas lehetne az Iskola-tó és környéke jelentős beruházással (csónakázótó, szabadidőpark), de jelenleg dendrológiai, zoológiai, ornitológiai ismeretek megszerzését célzó idegenforgalmi fejlesztésre alkalmas. Ennek feltétele a növény-, madár- és állategyedeket bemutató információs táblák kihelyezése, melyről a látogató a fajról szükséges információkat megszerezheti. A „szelíd” idegenforgalom céljait, a terület bemutatását szolgálhatja a természetvédelmi területet bemutató ismertető füzet kiadása.

A Mizsei Sándor földön a „Mizsei Óriás”-nak nevezett tölgyfa meglátogatását a Petőfi Túrakör rendszeresen megteszi a Pusztatemplom – Mizsei Óriás – Jézus-fa – Kónya-dűlő – Pusztatemplom 6 km-es távon.

A lajosmizsei turistautakról csatolásra kerül egy térkép.

A www.turistautak.hu oldalon Lajosmizse településnév vonatkozásában a POI adatbázisban 506 db bejegyzést találtunk. POI (Points Of Interest) – alatt hasznos helyek, érdekes pontokat kell érteni. Olyan helyek, amelyeket az emberek szeretnének meglátogatni, vagy csak egyszerűen fontos tudni, hogy hol vannak.

Ezek a helyek lehetnek a turizmus szempontjából érdekes helyek (szállodák, éttermek, strandok, sípályák, golfpályák, stb.), de a napi életben is szükség lehet rájuk (üzletek, szolgáltatások, egészségügyi-, oktatási intézmények, hivatalok, stb.).

A POIX adatbázisban minden feldolgozott POI-nak ismerjük a nevét, címét, elérhetőségét (telefonszám, e-mailcím, weboldal), valamint a földrajzi koordinátáját is tároljuk.

A kezelési tervhez köthetően az alábbi POI pontokat tartottuk figyelemre méltónak:

Védett tölgyfa

Szélesség (lat): *N 47° 5,470'*
Hosszúság (lon): *E 19° 34,496'*
Magasság: *130 m*
Valószínűleg *Lajosmizse külterületén*
Közei települések: *Felsőlajos* 6.52 km DNy felé, *Táborfalva* 7.14 km Ny felé, *Lajosmizse* 7.32 km D felé
Megye: *Bács-Kiskun*

Mizsei óriás

Szélesség (lat): *N 47° 5,631'*
Hosszúság (lon): *E 19° 33,455'*
Magasság: *135 m*
Valószínűleg *Lajosmizse külterületén*
Közei települések: *Felsőlajos* 5.51 km DNy felé, *Táborfalva* 5.80 km Ny felé, *Lajosmizse* 7.50 km D felé
Megye: *Bács-Kiskun*

Jézus-fa

Szélesség (lat): *N 47° 5,598'*
Hosszúság (lon): *E 19° 33,495'*
Magasság: *140 m*
Valószínűleg *Lajosmizse külterületén*
Közei települések: *Felsőlajos* 5.51 km DNy felé, *Táborfalva* 5.86 km Ny felé, *Lajosmizse* 7.44 km D felé
Megye: *Bács-Kiskun*
Bejelentő: *cseremoha*
Dátum: *2013.02.25 12:30*

Sáfrány-fa

Szélesség (lat): N 47° 5,480'

Hosszúság (lon): E 19° 33,488'

Magasság: 143 m

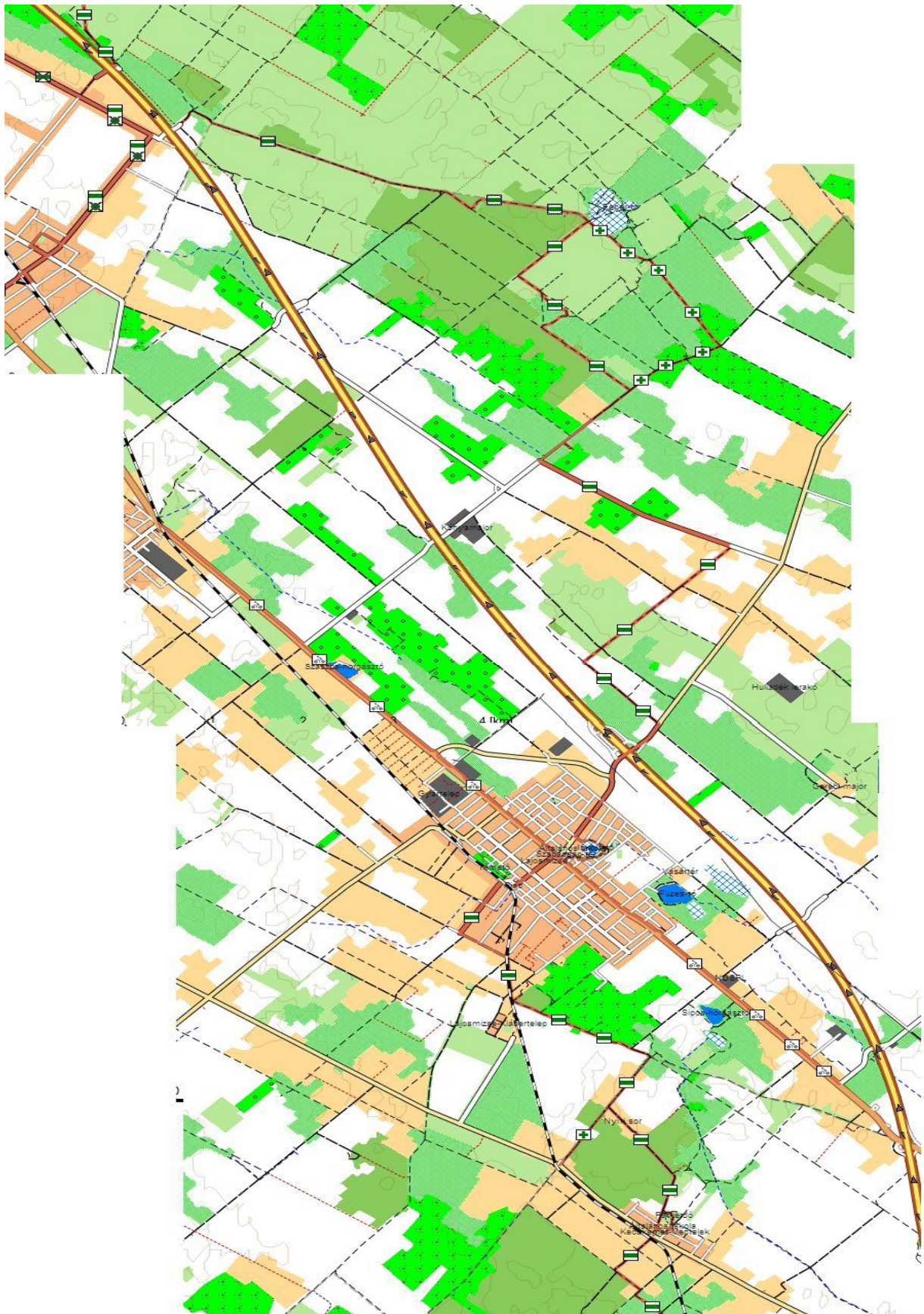
Valószínűleg Lajosmizse külterületén

Közel Felsőlajos 5.39 km DNy felé, Táborfalva 5.89 km Ny felé, Lajosmizse 7.21 km D felé

Megye: Bács-Kiskun

<http://c.map.turistautak.hu/tiles/turistautak/14/9082/5756.png>

Lajosmizsei turistautak

A védendő területeken ipari, bányászati tevékenység nem folyik.

Jelenleg a területek oktatási, bemutatási célokat nem szolgálnak. Bemutatóhely, tanösvény nem létesült. Feltétlenül szükséges ezért a védett értékek bemutatása. Az egyedi fák (Köztemető vadgesztenyefa sorai, 1 darab kocsányos tölgy Baranyai földön, 1 darab vadkörtefa Mizsei Vidra tanya mellett, 5-ös főút mentén lévő platánfák és vadgesztenyefák 141 darab, 1 darab vadkörtefa Tóth dűlő Tóth Károly tanyájával szemben, 1 darab vadkörtefa Terenyi dűlő Rubos János földje mellett) esetében a fafajt, a védett egyedet bemutató információs táblák elhelyezése válik szükségessé. A szervezett oktatás, bemutatás céljára alkalmas terület a Központi park, ahol megfelelő környezet áll ma is rendelkezésre számos fafaj bemutatására, illetve az Iskola-tó és környéke kisebb tereprendezés végrehajtását követően válhat ideális bemutatóhelyül.

A védetté nyilvánítás előtt nem folyt kutatás. Helyszíni szemle során győződünk meg a védeni kívánt területek és egyedi értékek állapotáról, így számos területen hiányosságok tapasztalhatók az ismereteinkben. Hiányosak az ismeretek a növény-és állatvilágról, a védendő egyedi értéket képviselő faegyedek egészségi állapotáról. Szemrevételezéssel megállapítható, hogy állapotuk megfelelő, de folyamatos gondozást igényelnek.

A védendő természetvédelmi területeken belül nem található kultúrtörténeti érték, összességében tájképi szempontból kevésbé értékesek. Az Iskola-tó és környéke ugyan eredeti állapotában meghagyott nádas-mocsaras természeti terület, azonban környezete gondozatlan.

3. ADATBÁZISOK

Rendelkezésre áll Lajosmizse Város Településrendezési Terve,
Lajosmizse Városfejlesztési Kon koncepciója és Rendezési Terve
Örökségvédelmi Hatástanulmány,
tulajdoni lapok,
térképek,
fotók.

A védett területekről és értékekről fénykép-és dia adatbázist kell kialakítani első alkalommal 2008. december 31-ig, melyet évente aktualizálni kell, rögzítve a bekövetkező változásokat.

Az adatbázist frissíteni érdemes.

4. CÉLKITŰZÉSEK MEGHATÁROZÁSA

4. 1. A terület értékelése

Méret: A védett terület kiterjedése, mérete megfelelőnek tekinthető. A védetté nyilvánításkor meghatározott cél, a védelemre kijelölt egyedi fák, a Központi park, Iskola-tó, Füzes-tó és környékükön található természeti értékek megvédését, a terület nagysága és kiterjedése betölti. A továbbiakban potenciális bővítési lehetőségként a terület tovább fejlesztése több irányban is indokolt lehet.

Sokféleség: A védelem alá kerülő objektumok jellegéből fakadóan –egyedi, zömmel telepített fák- a diverzitás értékelése nehézségbe ütközik. Vegetációs szinten az Iskola tavat és Füzes tavat lehet minősíteni, miután figyelemre méltó a fajösszetételük.

Természetesség: Az Iskola-tó természetes tó, a Füzes-tó és a Központi park mesterségesen kialakított, bár ez nem tekinthető kedvezőtlen helyzetnek, hiszen a védetté nyilvánítás célja alapvetően az urbánus környezetben megőrződött egyedi, jellemzően mesterségesen telepített

értékek megóvása. Természetvédelmi oltalom alá elsősorban mesterségesen ültetett, esztétikai értékkel bíró fák kerülnek. A természetes vegetációra a kocsányos tölgy és vadkörtefák, az élőhelyhez kötődő állatpopulációkra az Iskola-tó és környéke utalnak.

Ritkaság: A Központi parkban és az 5-ös főút mentén lévő idős platánfák, a köztemető vadgesztenyefái, valamint a külterületen lévő közel száz éves, jó állapotú kocsányos tölgy és vadkörtefák ma ritkának tekinthetők. Az új telepítésű platánfák a Tarnai utcában a gondos kezelésnek, ápolásnak, kiemelt figyelem ráfordításnak köszönhetően megőrződhet a jövő generáció számára.

Sérülékenység: A védett objektumok összességükben nem tekinthetők sérülékenyeknek. Az egyedi fákban az időjárás / villámcsapás, szél (vis major)/ tehet kárt, valamint az 5-ös főút mentén lévő platánfák és vadgesztenyefák sérülhetnek a rájuk kitűzött egy-egy hirdetés, plakát miatt, ezért fokozott figyelmet érdemelnek.

Veszélyeztetés: Mezőgazdasági, ipari jellegű veszélyeztetés a területeket nem éri, a közúti közlekedésből adódó légszennyezés előfordulhat.

A védetté nyilvánítás célja, hogy megőrzésre kerüljenek a település területén található, egyedi értéket képviselő idős, illetve jelentős esztétikai értéket képviselő fák, valamint az Iskola-tó-, Füzes-tó és környékük, illetve a Központi park és növényzete természetes élővilága.

4. 2. Kezelési célkitűzések

A területeket érő külső és belső hatások, az itt található életközösségek ismeretében az alábbi kezelési célkitűzések megvalósítása szükséges és kívánatos:

- Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a védett értékek állapot változását, fejlődését.
- Biztosítani kell a területen található természetközeli állapotú élőhelyek hosszú távú fennmaradását, valamint a tervszerű természetvédelmi kezelés hatására az élőhelyek jelenlegi állapotának javulását.
- El kell végezni a területek állatvilágának felmérését.
- Tervezett élőhely rekonstrukciókkal és élőhely teremtető intézkedésekkel törekedni kell a terület biodiverzitása-, valamint a területen előforduló védett állatfajok populációnak méretének növekedésére.
- Biztosítani kell az érdeklődők számára a szervezett formában történő látogathatóságot, a természetközeli állapotú élőhelyek és ehhez kötődő fajok megismerésének, megfigyelésének lehetőségét.

A természetvédelmi kezelés szempontjából a legmeghatározóbb az egyedileg védelem alá kerülő faegyedek egészségi állapotának figyelemmel kísérése. A betegségekkel, károsítókkal szemben a hatásuk mértékében, akár vegyszeres úton is védekezni szükséges.

A csapadék hiánya, a hosszan tartó száraz időjárási viszonyok is veszélyeztethetik létüket. Szükség esetén ezért a faegyedek öntözését is meg kell oldani.

Gondoskodni kell a védett természeti érték fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek közt a talajviszonyok és a vízháztartás megőrzéséről.

A védett természeti értékek egészségi állapotának megőrzése érdekében végzendő munkálatok:

- a) a fellépő növényi és állati kártevők elleni megelőző védelem biztosítása (permetezés),
- b) a száraz ágrészek gondos időbeni eltávolítása, a növényi részek eltávolítása után sebkezelés,
- a) a meglévő növőtér – és a lombkoronának megfelelő földterület – állandó gyommentességének biztosítása.

4. 3. Természetvédelmi célkitűzések

A terület rendeltetésének biztosításához alapvető stratégiai feltétel a terület jelenlegi állapotának, jellegének hosszú távú megőrzése, lehetőség szerint további javítása. Ezért a terület ingatlan nyilvántartás szerinti művelési ágának megváltoztatása, valamint az ingatlanok funkciójának és jellegének megváltoztatása (pl. lakóingatlanoként való beépítés, stb.) kifejezetten nem kívánatos tevékenység! A jelenlegi területhasználatokat továbbra is fenn lehet tartani.

A védett természeti érték és természeti terület megőrzéséhez, továbbfejlesztéséhez szükséges bármilyen beavatkozás az első fokú természetvédelmi hatósági jogkört gyakorló hozzájárulásával lehetséges.

A védett természeti értékek megóvása és fenntartása a terület tulajdonosának, illetve kezelőjének a feladata.

Tilos minden olyan tevékenység folytatása, amely a védelem alá vont természeti értékek állapotát közvetlenül vagy közvetett módon a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatja, vagy veszélyezteti.

A védett természeti terület határainak táblával történő megjelölése szükséges.

A jelenlegi természeti állapot megőrzése mellett bizonyos élőhelyek rehabilitációja is indokolt lehet, például vizes élőhely rekonstrukció, tájidegen növényfajok eltávolítása, speciális szaporodó helyek kialakítása. (Iskola-tó program)

A területek jelenleg látogatásra alkalmasak. Iskola-tó és környéke esetében indokolt lehet bemutató hely, tanösvény kialakítása.

A kezelési feladatok jobb ellátása érdekében kutatásokra van szükség, hogy a nem vizsgált fajcsoportokról megfelelő ismeret álljon rendelkezésre.

Az esetlegesen előforduló városi légszennyezés levegő-tisztaságvédelmi beavatkozásokkal csökkenthető.

4. 4. Korlátozó és veszélyeztető tényezők

- anyagi források hiánya,
- látogatók fegyelmezetlen magatartása: szemetelés, zajkeltés, fürdőzés,
- havária esetén a csapadékvízzel potenciálisan bekerülő szennyező anyagok,
- globális klímaváltozás okozta környezeti változások,
- kártevők elszaporodása,
- a tájidegen fajok további terjedése.

A természetvédelmi kezelés korlátjaként jelentkezik, hogy jelenleg üzemeltetési feladatokat a Füzes-tó és környéke kivételével Lajosmizse Város Önkormányzata részben lát el. A természetvédelmi kezelési feladatok egységes szemléletű, kifogásolhatatlan minőségben

történő végrehajtásával egy szakembert (természetvédelmi kezelő külső szakértő) kell megbízni.

A területek felügyelete nem megoldott. **Szükség lenne a településen egy közterület felügyelő munkájára**, aki a védett területek és értékek megfelelő felügyeletéről is gondoskodni tudna.

Évek óta a hivatali beszámolóokban megjegyzésre került, hogy a településtisztasági morál megkövetelné, hogy - a közterületek rendjének és tisztaságának védelme, valamint annak rendjét megbontó jogsértések hatékonyabb megelőzése, megakadályozása, szankcionálása, az önkormányzati vagyon védelme érdekében - állományba kerüljön egy közterület felügyelő. 2013. augusztus 29-én képviselői indítványra elkészült a Képviselő-testület részére a közterület felügyelet felállításának tárgyi, anyagi, személyi feltételeiről szóló szakmai anyag. Annak elfogadását, valamint az önkormányzat 2014. évi költségvetésében való megtervezését követően 2014. április 1-jétől a Lajosmizsei Közös Önkormányzati Hivatal állományában 1 fő közterület felügyelő megkezdhetette a munkát.

5. STARÉGIÁK ÉS FELADATOK MEGHATÁROZÁSA

5. 1. Gyakorlati természetvédelmi feladatok

A természetvédelmi rendeltetésből eredően a kezelésnek a természetes, illetve természetközeli élőhelyek, életközösségek és különösen a védett faegyedek megőrzésére és fejlesztésére kell irányulnia.

A gyakorlati tevékenységet, a szükséges feladatokat fenti elvárásoknak a figyelembevételével kell meghatározni.

5. 2. Természetvédelmi stratégia

Stratégiai célok	Természetvédelmi feladat
Élőhelyek kezelése, fenntartása	természetvédelmi érdekeknek alárendelt vízgazdálkodás a Füzes-tó esetében, Élőhely fenntartó kezelések az Iskola-tónál (nádvágás)
Fajok védelme	az Iskola-tó és környékén fészkelő madarak zavartalan költése Központi parkban téli madáretetés bevezetése, etető helyek kihelyezése
Növényvédelem	gyommentesítés, parlagfűirtás
Látogatás	a védett területeken belül, ahol szükséges látogató-útvonal kijelölése, a védett területeken található értékeket bemutató kiadvány megjelentetése
Oktatás és bemutatás	Bemutatásra, szakmai oktatásban való ismertetésre igényszerően, esetlegesen beépítése az iskolai oktatási rendszerbe
Kutatás, vizsgálatok	Fel kell mérni a területek természetvédelmi szempontból lényeges gerinctelen és gerinces faunáját, ornitológiai kutatásokat kell végezni.
Földhasználat	A jelenlegi földhasználatok lényeges módosítása nem szükséges.
Táj-és kultúrtörténeti értékek	A védett területeken belül kiemelkedő kultúrtörténeti érték nincs. Az Iskola-tó és környéke eredeti állapotában meghagyott nádas-mocsaras természeti terület, de külső képén javítani kell.

Infrastruktúra	A rendszeres ellenőrzés személyi-és technikai feltételeinek biztosítása. A védett területek határpontjain hatósági táblák kihelyezése, azok karbantartása.
----------------	--

5. 3. Kezelési feladatok

Feladat	Felelős	Fontosság
Adatgyűjtés		
Folyamatos rögzítése az egyedi természetvédelmi értékek (fák), növények állományadatainak, állapotváltozásainak.	Lajosmizse Város Önkormányzata	folyamatos
Az előforduló védett gerinctelen fajok felmérése, állomány vizsgálat	Lajosmizse Város Önkormányzata	3-4 éven belül
Az előforduló védett gerinces fajok felmérése, állomány vizsgálat	Lajosmizse Város Önkormányzata	3-4 éven belül
Kezelés		
Rendszeres területellenőrzés	Lajosmizse Város Önkormányzata	folyamatos
Hatósági táblák elhelyezése, pótlásuk	Lajosmizse Város Önkormányzata	folyamatos
Növényvédelem, gyommentesítés, parlagfűirtás	Lajosmizse Város Önkormányzata	folyamatos
Az egyedi értékű védett fák, facsoportok egészségi állapotának figyelemmel kísérése, esetleg szükségessé váló beavatkozások elvégzése	Lajosmizse Város Önkormányzata	folyamatos
Ismeretterjesztést szolgáló információs táblák kihelyezése, fenntartása (Iskola-tó, Füzes-tó és környékén, Központi parkban)	Lajosmizse Város Önkormányzata	folyamatos
Bemutatáshoz kapcsolódó fenntartási munkák elvégzése (kaszálás, utak karbantartása, növényvédelmi munkák)	Lajosmizse Város Önkormányzata	folyamatos
Iskola-tó, Központi park fejlesztése	Lajosmizse Város Önkormányzata	5-10 éven belül
Központi parkban téli madáretetés bevezetése, madáretetők kihelyezése, karbantartásuk	Lajosmizse Város Önkormányzata	1 éven belül
A védett területeket és értékeket bemutató kiadvány megjelentetése	Lajosmizse Város Önkormányzata	2 éven belül
Adminisztráció		
A kutatási eredmények, vizsgálatok következtetéseinek dokumentálása	Lajosmizse Város Önkormányzata	folyamatos
A területekről rendelkezésre álló térképek, más szervek által karbantartott adatbázisok beszerzése, a változások nyomon követése	Lajosmizse Város Önkormányzata	folyamatos
A területekről rendelkezésre álló fotó- esetleg audio anyagok frissítése, bővítése	Lajosmizse Város Önkormányzata	folyamatos

6. MUNKATERV

6. 1. Középtávú munkaterv

Az első munkaterv 2008. március 1. – 2018. február 28. közötti időszakra vonatkozott, mely a 2019. decemberi képviselő-testületi elfogadással aktualizálásra került, ezáltal a felülvizsgált munkaterv feladata a tervben foglalt feladatok elvégzése, az ismertetett célok és stratégiák elérése.

6. 1. 1. Évente rendszeresen elvégzendő kezelési feladatok

1. Védett növény-és állatfajok állományadatainak rögzítése (folyamatos, de kiemelten március-október).
2. Rendszeres területellenőrzés (folyamatos).
3. Hatósági és tájékoztató táblák kihelyezése, folyamatos pótlása.
4. Az egyedi fák állapotváltozásának nyomon kísérése (folyamatos).
5. Téli madáretetés (december-március)
6. A területekkel kapcsolatos egyéb hatósági, szakhatósági munkák végzése (folyamatos).
7. A területekről rendelkezésre álló fotó,- esetleg audio anyagok frissítése, bővítése.

6. 1. 2. Egyedi kezelési feladatok

1. Iskola-tó beruházási program (2008-2018)

6. 2. Éves munkaterv

Az előző fejezetben foglaltak, illetve az aktuális lehetőségek alapján el kell készíteni az adott évre vonatkozó tervet, időbeni és költségtervezéssel. Ezt mindig a megelőző évben esetlegesen felmerülő újabb (középtávú tervben nem szereplő) problémák figyelembe vételével kell kidolgozni.

6. 3. A terv végrehajtásának ellenőrzése és a terv felülvizsgálata

Ez a terv tíz éves időszakra szól, 2018-ban válik szükségessé felülvizsgálata. Azonban a terv célkitűzéseiben, stratégiáiban bekövetkezett lényegi változások, vagy a természetes körülményekben jelentkező, nem várt események korábbi felülvizsgálatát lehetővé teszik.

Lajosmizse, 2019. december 12.